

Podstawowe dane osobowe recenzenta
dr hab. Barbara Halec
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna: dyrygentura

Szczecin, 23.02.2017

e-mail: barbara.halec@akademiasztuki.eu

Recenzja

Recenzja pracy doktorskiej mgr Mengjing Hu sporządzona w związku z przewodem o nadanie stopnia doktora sztuki w dyscyplinie artystycznej – dyrygentura, wszczętym dnia 11 kwietnia 2016 roku przez Radę Wydziału Dyrygentury Chóralnej, Muzyki Kościelnej, Edukacji Artystycznej, Rytmiki i Jazzu Akademii Muzycznej w Gdańsku.

Zleceniodawca opinii

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Wydział Dyrygentury Chóralnej, Muzyki Kościelnej, Edukacji Artystycznej, Rytmiki i Jazzu, pismo z dnia 11 kwietnia 2016 r.

Doktorantka złożyła do recenzji pracę składającą się z dwóch części:

- dzieła artystycznego zarejestrowanego elektronicznie na płycie DVD i CD dn. 16.01.2017 r.
- rozprawy teoretycznej będącej opisem dzieła artystycznego

Promotorem pracy doktorskiej jest prof. zw. dr hab. Waldemar Górski, promotorem pomocniczym ad. dr Michał Kozorys.

Przedstawiona dokumentacja została właściwie opracowana w zakresie formalnego układu materiału, stanowiącego podstawę do opiniotwórczej recenzji.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr Mengjing Hu składa się z dzieła artystycznego – koncertu zarejestrowanego na płycie CD i DVD oraz rozprawy teoretycznej będącej opisem tego dzieła, zatytułowanego: „Utwory tradycyjnej muzyki chińskiej jako kanwa współczesnej polskiej twórczości instrumentalnej i wokalnie – instrumentalnej. Analiza formalna i problemy wykonawcze w pracy dyrygenta”.

Prezentacja artystyczna została przedstawiona podczas publicznego koncertu, który odbył się 16 stycznia 2017 r. o godz. 19.00 w Sali Koncertowej Akademii Muzycznej w Gdańsku.

Wykonawcami byli:

Tan Jingxing – tenor

Orkiestra doktoranckiego projektu artystycznego, pod kierownictwem dr Karoliny Piątkowskiej – Nowickiej oraz dr. Tomasza Jocza

Chór Mieszany Wydziału IV Akademii Muzycznej w Gdańsku, pod kierownictwem dr. Michała Kozorysa

Dołączone płyty CD i DVD zawierają następujące utwory:

1. Alicja Skrzypiec – **Wyścig**

Utwór w opracowaniu na orkiestrę, którego źródłem stała się kompozycja Huanga Haiyuana z 1964 roku, wykonującego swoje utwory na instrumencie smyczkowym - erhu, odzwierciedlająca tradycyjne wyścigi konne ludu zamieszkującego tereny Mongolii. Nieznany autor wersji fortepianowej niemalże wiernie oddał linię melodyczną, jak i ładunek emocjonalny utworu.

Doktorantka bardzo dobrze poradziła sobie z przedstawieniem charakteru i artykulacji, głównie szybkich skrajnych części. Generalnie ruch był adekwatny, precyzyjny i czytelny dla zespołu instrumentalnego. W części środkowej można by jeszcze śmieiej poprowadzić śpiewną frazę, ukazując głębsze oddechy i większe, bardziej plastyczne różnice dynamiczne.

2. Alicja Skrzypiec – **Setki ptaków czczą feniksa**

Kolejne orkiestralne opracowanie utworu, którego bazą stała się improwizowana melodia o swobodnej strukturze, początkowo wykonywana na instrumencie dętym: suona. Wersja fortepianowa powstała w 1973 r. stworzona przez Wanga Jianzhonga, zawiera wszystkie cechy oryginalnej kompozycji, również wykorzystując elementy dźwiękonaśladowcze.

Doktorantka bardzo muzykalnie poprowadziła frazy. Ukazała różnice dynamiczne i artykulacyjne. Miała dobry kontakt z muzykami. Jedynie nie do końca udało jej się wyegzekwować założenia wykonawcze cody utworu. Opisując w pracy ten fragment kompozycji, wskazuje najpierw na lekkie zwolnienie z niewielką cezurą, a następnie przyspieszenie z większą dynamiką, by całość zakończyć piano. Nie można było wyczuć u prowadzącej zbyt mocnych różnic agogicznych, natomiast cały utwór zakończył się raczej w dynamice forte.

3. Franciszek Araszkiewicz – **Flooding of draught pole**

Podstawą tej kompozycji stał się utwór pierwotnie napisany w II połowie XIX wieku na cymbały („Grzmot podczas letniej suszy”). Wersja na fortepian tego utworu, pochodzącego z prowincji Guangdong, powstała sto lat później. Nowa kompozycja w orkiestralnej „odślonie” skupia się na oddaniu treści ilustracyjnej utworu poprzez wykorzystanie specyficznych, innych możliwości wydobycia dźwięku, głównie z instrumentów smyczkowych.

Poprowadzenie utworu tego rodzaju wymaga ścisłego porozumienia między dyrygentem, kompozytorem i zespołem w ustaleniu pewnych zasad realizacji już na poziomie pierwszych prób. Czytelny gest i spójna koncepcja dyrygenta w tym wypadku jest bardzo istotnym aspektem, szczególnie w wycuciu czasu, podczas wykonywania przez zespół elementów aleatorycznych, przy zmianach metrycznych oraz tempa. Doktorantka poradziła sobie z tą odpowiedzialną rolą.

4. Franciszek Araszkiewicz – **Many – faced thought**

Drugi utwór Franciszka Araszkiewicza został skomponowany na bazie transkrypcji fortepianowej z 1973 r., melodii chińskiej o tematyce wojennej („Zasadzka z dziesięciu stron”). Pierwotnie wykonywanej na instrumencie

strunowym – pipie. Trudności w realizacji tej kompozycji od strony dyrygenta przejawiają się w stałym budowaniu napięcia, gdzie swoją kulminację osiąga pod koniec utworu, kiedy to pozorny chaos rytmiczny ma odzwierciedlać odgłosy walki. W geście prowadzącej przydałaby się w tym miejscu jeszcze większa ekspresja. Natomiast Doktorantka bardzo dobrze poradziła sobie z wprowadzaniem poszczególnych grup instrumentów, ekspozycją wiodących tematów i dyscypliną rytmiczną. Tym bardziej mając świadomość, jak niełatwą mogła być ta kompozycja do scalenia i synchronizacji przez muzyków podczas przygotowań do koncertu.

5. Kamil Cieślik – **Dream about the Moon**

Pierwowzorem tej kompozycji („Księżyc ścigany przez kolorowe chmury”), był utwór przeznaczony na zespół tradycyjnych instrumentów smyczkowych. Wersja fortepianowa powstała w 1975 r., z zachowaniem tradycyjnej skali pentatonicznej. Utwór Kamila Cieślika stara się wydobyć klimat muzyki chińskiej, poprzez swoją instrumentację, bardziej w sposób musicalowy. Jest to kompozycja przeznaczona na głosy chóralne i orkiestrę. To kolejne, inne ukazanie roli dyrygenta i jego możliwości warsztatowych.

Doktorantka poprowadziła utwór sugestywnie eksponując jego charakter, zarówno fragmenty energiczne, jak i śpiewne. Dobrze poradziła sobie z pokazaniem synkop, zróżnicowanej akcentacji. Uwypukliła zróżnicowaną artykulację, miała dobry kontakt z chórem. Zespół wokalny miał spójne brzmienie, choć zdarzały się fragmenty naprawdę trudne pod względem intonacyjnym.

6. Beata Wróblewska – **Trzy dotknięcia kwiatu śliwy**

To jedna z najbardziej znanych i najstarszych melodii klasycznej muzyki chińskiej. Transkrypcję fortepianową stworzył w 1973 r. wspomniany już wcześniej Wang Jianzhong. Utrzymanie prostego, klasycznego stylu ma symbolizować pozytywne cechy ludzkiego charakteru: jego szlachetność i niezłomność. Kompozycja Beaty Wróblewskiej przeznaczona na tenora – solo, 8 – głosowy zespół chóralny i orkiestrę kameralną wykorzystuje też klasyczną chińską poezję.

W tym utworze Doktorantka musiała zapanować nad płynnym i równym przebiegiem melodycznym w partiach solo tenorowego, chóru i zespołu instrumentalnego oraz szybką reakcją, w trakcie jego trwania, na zachowanie proporcji dynamicznych w poszczególnych grupach wykonawczych. To zadanie, z małymi wyjątkami, zostało wykonane dobrze. Prowadząca nie chciała się poddać w pewnych momentach nieco wolniej śpiewającemu swoje frazy chórowi. Być może zwiększyłaby jeszcze w ten sposób ekspresję utworu. Trudny w przekazie wokalnym język polski, nie zawsze był czytelnie podany.

7. Kamil Cieślik – **Chinese Feast**

Podstawę tego utworu („Szalony taniec złotych smoków”), stanowi melodia ludowa przeniesiona na zespół instrumentalny w I poł. XX w. Radosny charakter utworu symbolizujący wiarę narodu chińskiego w dobrą przyszłość, został także zachowany w transkrypcji fortepianowej. Współczesna kompozycja przeznaczona na chór i orkiestrę utrzymuje ten klimat.

Ten urozmaicony utwór pod względem zmian metrycznych, tempa i charakteru został poprowadzony przez Doktorantkę pewnie. Pozostawił bardzo dobre wrażenie o warsztacie technicznym i wyrazie artystycznym dyrygenta, jego czytelnym ruchach i wrażliwości emocjonalnej.

Przygotowane, poprowadzone i zarejestrowane przez mgr Mengjing Hu dzieło artystyczne na płycie CD i DVD oceniam pozytywnie. Na pewno dużo starań wymagały przygotowania do omawianej prezentacji. Zespoły instrumentalistów i wokalistów wykazały się dużym profesjonalizmem, natomiast Doktorantka w sposób dojrzały starała się realizować zamierzenia wykonawcze kompozytorów.

Recenzowany koncert w ramach przewodu doktorskiego, zarejestrowany na płytach CD i DVD przyjmuję i uznaję za duży sukces Doktorantki.

Rozprawa teoretyczna – opis dzieła artystycznego

Część teoretyczna pracy doktorskiej zatytułowana: „**Utwory tradycyjnej muzyki chińskiej jako kanwa współczesnej polskiej twórczości instrumentalnej i wokalnie – instrumentalnej Analiza formalna i problemy wykonawcze w pracy dyrygenta**” - będąca opisem dzieła artystycznego, składa się z trzech zasadniczych rozdziałów: historycznej, analitycznej i wykonawczej. Całość uzupełnia wstęp, podsumowanie, bibliografia oraz bogate aneksy.

Rozdział pierwszy przedstawia krótką historię tradycyjnego chińskiego instrumentarium, reprezentującego najbardziej znane i najczęściej wykorzystywane instrumenty, spośród strunowych, dętych i perkusyjnych. Opisuje przy tym ich rozwój oraz cechy stylu muzyki chińskiej z podstawową skalą - pentatoniką oraz bazowaniu na sztuce synkretycznej.

Rozdział drugi rozprawy to analiza ośmiu aranżacji fortepianowych opartych na tradycyjnych melodiach chińskich, które stały się tam bardzo popularne w XX wieku. Wybrane aranżacje natomiast stanowiły podstawę do skomponowania zupełnie nowych utworów przez współczesnych polskich kompozytorów. W tym rozdziale zawarto okoliczności powstania oryginalnych melodii, ich filozoficzną i literacką wymowę, instrumenty na których je wykonywano oraz opis transkrypcji fortepianowych.

Rozdział trzeci stanowiący zasadniczą część dysertacji zawiera analizę i problemy wykonawcze ośmiu nowych współczesnych kompozycji przeznaczonych na różne składy wykonawcze: poprzez instrumentalny, wokalnie – instrumentalny oraz wokalnie – instrumentalny wraz z solistą. Autorka dzieli się również problemami związanymi z przygotowaniem poszczególnych zespołów do koncertu. Dotyczą one interpretacji, analizy współczesnej partytury wraz z legendą, konsultacjami z kompozytorami i dokonywaniem drobnych korekt podczas pracy nad utworami prawykonywanymi. Twórcami nowych utworów opartych na chińskich melodiach byli: Franciszek Araszkiewicz, Kamil Cieślak, Alicja Skrzypiec i Beata Wróblewska.

Podczas prezentacji artystycznej wykonano siedem utworów, natomiast w rozprawie znalazła się analiza i problematyka wykonawcza jeszcze jednego utworu: Franciszka Araszkiewicza : „Lunar dust” („Odbicie księżyca w drugim świetle”). W rezultacie kompozycja ta nie została wykonana przede wszystkim z racji

niemożliwości zapewnienia pełnej obsady rozbudowanego składu orkiestry. Doktorantka zdecydowała jednak umieścić ten utwór wśród innych, by opracowany i zanalizowany, wraz z materiałem nutowym, stanowił źródło wiedzy przy ewentualnym prawykonaniu jego w przyszłości.

Rozprawę wieńczy podsumowanie, bibliografia zawierająca ponad 50 pozycji literatury przedmiotu, zarówno w języku chińskim, jak i polskim oraz bogaty aneks. W aneksie prócz składu muzyków biorących udział w projekcie, spisu tabel, ilustracji, legendy do wykonania niektórych utworów - znajdują się też biogramy kompozytorów oraz bardzo ciekawe wywiady z nimi, sporządzone już po koncercie dyplomowym a opisujące ich wrażenia po wykonaniu utworów. Bardzo pożyteczną sprawą stało się też umieszczenie w aneksie kopii partytur i głosów orkiestrowych oraz wyciągów fortepianowych poszczególnych kompozycji. W przyszłości może stanowić on materiał do wydania ich drukiem, z przeznaczeniem do ponownych wykonań czy studiów dyrygentury.

Założeniem projektu było powstanie nowych kompozycji, których podstawę stanowiły fortepianowe aranżacje znanych chińskich melodii. Nowe kompozycje w różnorodny sposób wykorzystywały dany materiał melodyczno – harmoniczny, przez co zaprezentowany koncert był ciekawy, ale też wydobywał różnorodne umiejętności stawiane przed dyrygentem.

Struktura pracy jest zwarta i logiczna. Doktorantka wykazała się nie tylko ogólną wiedzą teoretyczną w dziedzinie sztuki muzycznej, ale zawarła też sugerowane propozycje rozwiązań problemów wykonawczych, przedstawione również w odniesieniu do własnych doświadczeń.

Konkluzja

Przedstawiona praca doktorska w postaci zarejestrowanej płyty DVD, CD oraz obszernego opisu dzieła artystycznego mgr Mengjing Hu, pozwala jednoznacznie stwierdzić oryginalność i nowe ujęcie tematyki pracy, jak też osiągniętą przez Doktorantkę pewną dojrzałość w rozwiązywaniu problemów wykonawczych podczas pracy z zespołami wokalnymi i instrumentalnymi, nad utworami prawykonywanymi.

Zgodnie z artykułem 13 Ust. pkt. 1 z dnia 14. 03. 2003 r. wnoszę o przyznanie mgr Mengjing Hu stopnia doktora sztuki, w dziedzinie – sztuki muzyczne, w dyscyplinie artystycznej – dyrygentura.

dr hab. Barbara Halec, prof. nadzw.

